

ΙΡΙΣ ΒΙΤΣΕΝΤΖΑΤΟΥ, Γ2

Φραντσέσκο Ντ' Αντάμο

Συλλογή
κύκνοι

ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟ

Ισπανιά

ένα παιδί
ενάντια
στην
παιδική
εργασία

Μετάφραση
Βασιλική Νίκα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

Ικμπάλ

Ένα παιδί ενάντια στην παιδική εργασία

Ο Ικμπάλ ήταν ένα παιδί όπως εκατομμύρια άλλα παιδιά στον κόσμο. Ένα δωδεκάχρονο αγόρι από το Πακιστάν που δούλεψε για έξι χρόνια σε συνθήκες σκλαβιάς και εξαθλίωσης σε ένα εργαστήριο χαλιών στη Λαχώρη για να ξεπληρώσει ένα χρέος 16 δολαρίων. Ένα παιδί, όπως εκατομμύρια άλλα, που αλυσοδεμένα σε σκοτεινά υπόγεια ζουν μέσα στον φόβο, μην έχοντας καμία ελπίδα και καμία προσδοκία για το μέλλον. Όμως, ο Ικμπάλ ξεχώρισε ανάμεσά τους, γιατί συνέχισε να ελπίζει. Έγινε το σύμβολο της αντίστασης και του αγώνα κατά της εκμετάλλευσης της παιδικής εργασίας.

Η ιστορία του Ικμπάλ ξετυλίγεται μέσα από τα μάτια της Φατίμα, που δούλευε κι εκείνη για τον έμπορο χαλιών Χουσεϊν Χαν για να ξεπληρώσει το χρέος του πατέρα της. Κοντεύει να ξεχάσει την οικογένειά της και τη ζωή που είχε μέχρι τότε, ενώ οι άθλιες συνθήκες και οι κακουχίες κοντεύουν να της γίνουν συνήθεια. Δεν διαμαρτύρεται πια, ούτε εκείνη, ούτε τα άλλα παιδιά που δουλεύουν σαν σκλάβοι στο εργαστήριο. Έχουν υποταχθεί στη μοίρα τους... μέχρι που εμφανίζεται ο Ικμπάλ.

Από την πρώτη κιόλας στιγμή, κάνει σε όλους εντύπωση πως παρότι είναι θλιμμένο, όπως είναι φυσικό για ένα παιδί που ζει μακριά από το σπίτι του και δουλεύει κάτω από αυτές τις συνθήκες, δεν δείχνει να φοβάται. Μοιάζει να έχει θάρρος απέναντι στο αφεντικό, σε αντίθεση με όλα τα άλλα παιδιά που είναι φοβισμένα και δεν τολμούν να υψώσουν το ανάστημά τους. Όταν ο Χουσεϊν Χαν του απευθύνει τον λόγο, ο Ικμπάλ απαντά με σοβαρότητα και αποφασιστικότητα. Η στάση του ξενίζει το αφεντικό, που τον χαρακτηρίζει ξεροκέφαλο και ακατάδεκτο. Όμως, ο Ικμπάλ είναι απλώς λιγομίλητος και δεν θέλει πολλές επαφές με το αφεντικό, εκτός από τα απολύτως απαραίτητα. Κρατάει την απόστασή του.

Ο νεοφερμένος δείχνει από την αρχή το πόσο ικανός είναι. «Κανένας δεν ήξερε να δένει τους κόμπους με τέτοια ακρίβεια και επιδεξιότητα», σχολιάζει η μικρή Φατίμα που τον κοιτάζει με το στόμα ανοιχτό. Όταν αργότερα οι φίλοι του τον παινεύουν για τη δουλειά του και τον αποκαλούν «καλλιτέχνη», ο Ικμπάλ κοκκινίζει και κατεβάζει τα μάτια. Δείχνει πόσο σεμνός και ντροπαλός ήταν. Δεν έχει αντίληψη για το πόσο καλός είναι και διστάζει μπροστά στην κολακεία.

Διηγείται στα παιδιά την ιστορία του, για το πώς αναγκάστηκε ο πατέρας του να τον δώσει για να ξεπληρώσει το χρέος της οικογένειας. Όταν ο πατέρας του τον ρωτά αν φοβάται, εκείνος απαντά όχι. Φαίνεται εδώ πόσο υπεύθυνος και αποφασιστικός είναι, πόσο αγαπά την οικογένειά του και πόσο αφοσιωμένος είναι σ' αυτήν και στο καθήκον του.

Η παρουσία του, πάντως, ταραάζει τα νερά σχεδόν αμέσως. Ο Ικμπάλ είναι αυτός που είχε το κουράγιο να πει για πρώτη φορά στα παιδιά ότι ποτέ δεν πρόκειται να ξεπληρωθεί το χρέος των πατεράδων τους και ότι είναι καταδικασμένοι να εργάζονται για πάντα εκεί. Όλοι δυσανασχετούν, αλλά το κακό έχει ήδη γίνει: διαλύονται οι αυταπάτες τους και ο σπόρος της αμφιβολίας αρχίζει να φυτρώνει.

Ο Ικμπάλ αφού ξεσηκώνει τα υπόλοιπα παιδιά με τα λόγια του, δουλεύει στο εργαστήριο με υπομονή και αφοσίωση. Όλοι νομίζουν πως η αλυσίδα τον μαλάκωσε ή ότι γλείφει το αφεντικό. Όμως εκείνος είναι συγκεντρωμένος σ' αυτό που έπρεπε να κάνει, στον σκοπό του. Δεν ήθελε να δίνει αφορμές για να τον αφήσουν ήσυχο και να καταφέρει αυτό που είχε στο μυαλό του από την αρχή: να φύγει. Είναι συνειδητοποιημένος και αποφασισμένος. Λέει στη Φατίμα ότι κάθε βράδυ πριν κοιμηθεί φέρνει στο μυαλό του μία προς μία όλες τις αναμνήσεις του με πείσμα, από φόβο μην τις λησμονήσει. Τις κρατά ανεξίτηλες. Η μνήμη είναι εκείνη που θα τον βοηθήσει να πετύχει τον σκοπό του, να δραπετεύσει.

Σιγά σιγά πείθει τα παιδιά για την αλήθεια των λόγων του και τους προτρέπει με τον τρόπο του να πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους και να επαναστατήσουν. Δίνει το παράδειγμα τολμώντας να καταστρέψει το σπάνιο πολύτιμο χαλί που ο ίδιος ύφανε. Η τιμωρία έρχεται ανελέητη. Και τότε είναι η μόνη στιγμή που η Φατίμα βλέπει τον φόβο στα μάτια του Ικμπάλ, όταν ο Χουσεΐν Χαν τον σέρνει στην απομόνωση, στον Τάφο.

Είναι ένας γνήσιος επαναστάτης ο Ικμπάλ. «Καλός στη δουλειά του, αλλά επαναστάτης», σχολιάζει ο Καρίμ. «Γι' αυτό τον πουλούσαν όλα τα αφεντικά». Με την πράξη του να καταστρέψει το χαλί ο Ικμπάλ δείχνει στα παιδιά τον δρόμο της αντίστασης. Κανένας δεν είχε μέχρι τότε τολμήσει να κάνει κάτι τέτοιο στο αφεντικό. «Το έκανα για σας», λέει στα παιδιά που τον ρωτούν δείχνοντας τον αλτρουισμό του.

Με το κλείσμό του στην απομόνωση, ο Ικμπάλ βοηθά τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν ότι δεν είναι σωστό να ζουν έτσι. Βροντοφωνάζει: «Πρέπει να γυρίσουμε στις οικογένειές μας κι όχι να μένουμε αλυσοδεμένοι στα τελάρα και να δουλεύουμε σαν σκλάβοι». Τους δίνει την ελπίδα ότι κάτι μπορεί να αλλάξει αν

νικήσουν τον φόβο. Και πράγματικά η ατμόσφαιρα αλλάζει. Τα παιδιά έχουν αρχίσει να νιώθουν πως κάτι πρέπει να γίνει, αν και ακόμα δεν τολμούν να μιλήσουν για το μέλλον. Ο μόνος που είναι οραματιστής και μιλάει για το μέλλον είναι ο Ικμπάλ.

Η απόδρασή του είναι το επόμενο βήμα για να αποδείξει ο Ικμπάλ στους φίλους του ότι όλα είναι πιθανά και να τους δώσει ελπίδα. Πριν φύγει λέει στη Φατίμα: «Την επόμενη άνοιξη εγώ κι εσύ θα πετάξουμε αετό». Κι εκείνη, παρότι δεν θέλει να έχει αυταπάτες, παραδέχεται αργότερα πως ο Ικμπάλ ήταν εκείνος που είχε ξανανάψει την ελπίδα μέσα της.

Ακόμα κατάφερε να δώσει το κίνητρο στα υπόλοιπα παιδιά να δεθούν μεταξύ τους και να νιώσουν σαν οικογένεια. «Ο Ικμπάλ μας άλλαξε», λέει η Φατίμα, «πριν ήμασταν μια ομάδα παιδιών που απλά μοιραζόμασταν την ίδια μοίρα. Τώρα είμαστε αλληλέγγυοι, ενωμένοι, φίλοι και κάτι παραπάνω».

Η σκηνή που όλα τα παιδιά υπερασπίζονται τη μικρή Μαρία, όταν ο Χουσεΐν Χαν απειλεί να την κλείσει στον Τάφο, είναι για μένα η πιο συγκινητική και αυτή που ξεχώρισα, γιατί συνοψίζει την αλλαγή που έφερε ο Ικμπάλ. Τα παιδιά όχι μόνο νικούν τον φόβο και υψώνουν το ανάστημά τους απέναντι στο αφεντικό τους, αλλά δείχνουν το δέσιμο και την αλληλεγγύη τους. Έχουν αφυπνιστεί και η ζωή τους αλλάζει.

Ο Ικμπάλ κατάφερε να σπάσει τη συνωμοσία της σιωπής και της συνενοχής που κάλυπτε μέχρι τότε το φαινόμενο της εκμετάλλευσης της παιδικής εργασίας. Ύψωσε το ανάστημά του με τόλμη και αυτοθυσία απέναντι σε ένα οργανωμένο κύκλωμα. Αυτό θα φαινόταν ακατόρθωτο για έναν μεγάλο, πόσο μάλλον για ένα μικρό παιδί. Ο Ικμπάλ, όμως, αντλούσε τη δύναμή του από τις αναμνήσεις του. Πολεμούσε να διατηρήσει τη μνήμη να μην ξεχάσει ποια ήταν η ζωή του, ποια ήταν η οικογένειά του. Έτσι κατάφερε να συνειδητοποιήσει πως η καταναγκαστική εργασία ήταν κάτι άδικο, κάτι που δεν του άξιζε. Ήταν ένας ιδεολόγος που διατηρώντας την ελπίδα ως το τέλος κατάφερε να διασώσει χιλιάδες παιδιά. Αφύπνισε όλα τα καταπιεσμένα θύματα εκμετάλλευσης και δημιούργησε πολλούς άφοβους Ικμπάλ. Ο Ικμπάλ δεν είναι μόνο ένα σύμβολο. Είναι αυτός που νίκησε τον φόβο!